

PREDAVANJE IX - ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Извори финансирања (у пасиви биланса стања) показују **порекло** имовине (у активи биланса стања), односно из којих **извора** је финансирано прибављање имовине предузећа. Логично је да имовина у активи буде једнака изворима у пасиви. Ради се о истој вредности, само посматрано из две различите перспективе (**лекција 04**). Основна подела извора је на:

- 1) **Капитал** – трајни извор финансирања, којим предузеће располаже неограничено, а евентуално доспева на наплату само у случају стечаја предузећа (у виду обавеза према власницима капитала). Капитал представља сопствени извор, тј. показује вредност имовине (у активи) коју су предузеће, односно његови власници, набавили сопственим средствима.
- 2) **Обавезе** – су туђи (позајмљени) извори, који доспевају за враћање у кратком или дугом року.

1) КАПИТАЛ – СОПСТВЕНИ ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА

Према МСФИ за МСП¹ одељак 22 – *Обавезе и капитал*, **капитал** је „преостали интерес у средствима предузећа након одбитка свих његових обавеза“, тј. капитал је разлика између средстава и обавеза предузећа:

Капитал = Бруто имовина (актива) – Обавезе

Капитал се поистовећује са **нето имовином** предузећа и исказује се у *класи 3*.

Класа 3: КАПИТАЛ

- 30 – Основни капитал,
- 31 – Уписани а неуплаћени капитал,
- 32 – Резерве,
- 33 – Ревалоризационе резерве и нереализовани добици и губици,
- 34 – Нераспоређени добитак,
- 35 – Губитак.

1. ОСНОВНИ КАПИТАЛ

Капитал оснивача формира се у моменту оснивања пословног субјекта (или проширењем са новим власницима, тј. улагачима).

Прибављање капитала – Законом о привредним друштвима регулисано је оснивање пословних субјеката у виду: ортачког друштва, командитног друштва, друштва са ограниченом одговорношћу и **акционарског** друштва (отвореног и затвореног). Домаћа и страна физичка и правна лица могу оснивати ове пословне субјекте.

Са аспекта **својине**, горе поменути пословни субјекти могу се јављати у државној, друштвеној, задружној, мешовитој и приватној својини. Важи, дакле, начелна равноправност поменутих својинских облика.

При оснивању пословних субјеката (без обзира на правни облик) неопходно је од

¹ Међународни стандард финансијског извештавања за мале и средње ентитете (предузећа).

стране оснивача обезбедити капитал (средства) за обављање пословне активности. **Прибављање** капитала најчешће се манифестује у виду прибављања новчаних средстава, мада се он може обезбедити и у натуралном облику (фиксна имовина, права и друго).

Сопствени капитал се, по правилу, обезбеђује из сопствене акумулације или, пак, делимично путем спољних извора.

По правилу, основни капитал није довољан за пословање пословног субјекта. Разликујемо две врсте капитала које се појављују у пословном субјекту и то: основни и допунски капитал.

Смањење основног капитала остварује се:

- повлачењем – дезинвестирањем и
- губитком.

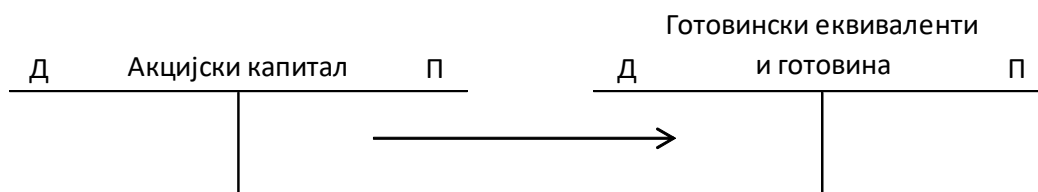
Начини прибављања основног капитала су од битног значаја при одређењу правног облика пословног субјекта, поред других фактора, као нпр. учешће у добити, одговорност за пословање, опорезивање резултата и сл.

Формирање сопственог капитала код акционарских друштава

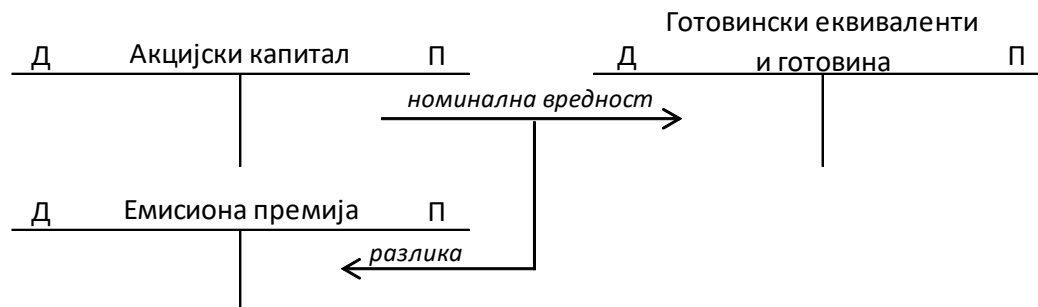
Акционарска друштва основни капитал стичу емисијом и продајом акција, које власнику дају право на капитал, дивиденду и управљање друштвом. Стога се акционарски начин финансирања процеса производње сматра пуно бољим у односу на класичан кредитни однос.

Емисијом и продајом акција (редовних и приоритетних) акционарско друштво формира основни капитал. При **првој емисији** продаја акција може да се врши по курсу који је исти или већи од номиналне вредности.

Ако се врши продаја по курсу који је **исти** са номиналном вредношћу, књиговодствено обухватање је:

Ако се врши продаја по курсу који је **већи** од номиналне вредности, књиговодствено обухватање је:

У висини номиналне вредности исказује се **основни капитал** друштва. Он се повећава само издавањем нових акција, и то онда када је неопходан додатни капитал (за финансирање обртних средстава, за проширење капацитета и др.).

Акционари, да би редовне акције заменили привилегованим, врше доплате које повећавају резерве (основни капитал остаје непромењен). Обичне и приоритетне акције не разликују се по номиналној вредности, већ у обиму права које носе, па стога претварање редовних акција у приоритетне не утиче на висину акционарског капитала, већ само мења његову структуру.

Неопходна је $\frac{3}{4}$ -ска сагласност главне скупштине акционара, како за предузимање повећања, тако и за предузимање смањења основног капитала (које се врши за побољшање рентабилитета, за санацију и слично).

Основни капитал друштва може се смањити, смањењем пословне активности, поништавањем сопствених акција и др.

Откуп сопствених акција треба бити регулисан законом, у којем се одређује горњи лимит до којег се акције могу откупљивати, како не би дошло до појаве шпекулативних куповина и сл. Горњи лимит обично износи 10% од номиналног капитала друштва. Из добити или из резерви може да се врши откуп сопствених акција на тржишту капитала ради – њиховог поништења, а може бити мотивисан привременим пласирањем слободног новчаног капитала.

Формирање сопственог капитала код друштва са **ограниченом одговорношћу**

Уплатама чланова формира се основни капитал друштва. Минимум износа укупног капитала друштва и минимална висина појединачних улога чланова прописана је Законом. Својим улогом сваки од улагача учествује у укупном капиталу друштва. Извршено је одвајање друштва од власника. Наиме, за обавезе друштва не одговарају власници удела капитала већ само друштво (које има својство правног лица) у висини уложеног капитала.

Формирање сопственог капитала код **ортачких пословних субјеката**

Ортачким пословним субјектом (ортачко друштво) сматра се привредно друштво које оснивају два или више физичких лица и/или правна лица у својству ортака друштва ради обављања одређене делатности са заједничким пословним именом. Ортаци су солидарно одговорни за све обавезе друштва целокупном својом имовином ако са повериоцима није другачије уговорено.

Ортаци могу своје међусобне односе, као и односе са ортачким друштвом уредити слободно, осим ако је законом другачије уређено. Улог ортака у ортачко друштво може бити у новцу, стварима и правима, као и у раду или услугама, који су извршени или треба да буду извршени. Ортаци улажу улоге једнаке вредности. Сопствени почетни капитал она формирају путем улога више ортака.

Висина ортачког капитала није стална. Она се повећава са повећањем улога постојећих ортака или пријемом нових ортака, а смањује се повлачењем дела улога од стране неког ортака или иступањем неког ортака.

Формирање сопственог капитала код **командитног друштва**

Командитно друштво оснивају два или више физичких или правних лица у својству ортака, ради обављања одређене делатности, под заједничким пословним именом, од којих најмање једно лице одговара неограничено за његове обавезе (коплементар), а најмање једно лице одговара ограничено до висине свог уговореног улога (командитор). Оно за своје обавезе одговара целокупном имовином. На командитно друштво примењује се одредба Закона о привредним друштвима о ортачком друштву (ако овим Законом није другачије уређено). Књиговодствено обухватање је као код ортачког друштва.

2. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ

Ова ставка у капиталу је, практично, противставка потраживањима за неуплаћени уписани капитал. Када оснивач изврши уплату заосталог улога мења се структура капитала у оквиру класе 3, *што је објашњено у лекцији 11.*

3. РЕЗЕРВЕ

На рачунима ове групе обухватају се:

- законске резерве и
- статутарне и друге резерве.

Овде се, практично, исказује онај део капитала предузећа који није исказан као основни капитал и по основу којег лице не остварују одређена права (право на управљање, право на учешће у добити и сл.).

4. РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ

На рачунима ове групе се, према Правилнику о контном оквиру, исказују ефекти ревалоризације и нереализовани добици и губици који се укључују у извештај о осталом свеобухватном добитку или губитку у складу са МРС 1.

Вредновање основних средстава након почетног признавања по моделу ревалоризације и примери књижења промена овог типа обрађени су у *лекцији 12.*

5. НЕРАСПОРЕЂЕНИ ДОБИТАК / ГУБИТАК

На рачунима *групе 34* обухватају се нераспоређена добит ранијих година и нераспоређена добит текуће године. Добитак представља позитивну (додатну) ставку у оквиру капитала. Према томе, ако предузеће оствари добитак значи да је повећало сопствени капитал. Не мора се цео добитак расподелити одмах, јер нема прописаних рокова до када се добитак мора расподелити. Део добитка, или чак цео добитак, може се пренети у наредну годину.

На рачунима *групе 35* исказује се губитак ранијих година и губитак текуће године. Губитак представља негативну (одбитну) ставку у оквиру капитала. Исказани губитак показује колико је сопственог капитала предузеће изгубило у тој години.

Губитак се може покрити на терет нераспоређене добити ранијих година. Осим тога, губитак се може покрити и из резерви (статутарних, законских и ревалоризационих), односно, у крајњој линији, из основног капитала².

II) ОБАВЕЗЕ – ПОЗАЈМЉЕНИ (ТУЂИ) ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА

У класи 4 исказују се дугорочна резервисања, све врсте обавеза (укључујући и пасивна временска разграничења и ПДВ-који је већ обрађен).

Класа 4: ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА, ОБАВЕЗЕ И ПВР

- 40 – Дугорочна резервисања,
- 41 – Дугорочне обавезе,
- 42 – Краткорочне финансијске обавезе,
- 43 – Обавезе из пословања,
- 44 – Обавезе из специфичних послова,
- 45 – Обавезе по основу зарада и накнада зарада,
- 46 – Друге обавезе,
- 47 – Обавезе за порез на додату вредност (ПДВ)- *обрађен у лекцији 16*
- 48 – Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине,
- 49 – Пасивна временска разграничења (ПВР).

1. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА

На рачунима групе 40-Дугорочна резервисања, исказују се дугорочна резервисања за трошкове и ризике који се признају и вреднују у складу са рачуноводственим прописима и рачуноводственом политиком (резервисања за трошкове у гарантном року, резервисања за трошкове обнављања природних богатстава, резервисања за задржане кауције и депозите итд.).

Дугорочна резервисања представљају специфичну врсту обавеза, које предузеће само унапред формира како би могло покрити трошкове за који је извесно ће се појавити у будућем периоду, а при том су ови трошкови резултат пословања у текућем и претходним периодима.

За пољопривредна предузећа су најзначајнија резервисања за обнављање природних богатстава (нпр. очување квалитета земљишта или обнављање шума). На пример, пољопривредно предузеће може да врши резервисање трошкова у току пет година, и да након тога предузме одређене мелиорационе радове у циљу очувања квалитета земљишта (одводњавање, калцификацију, подзиђивање и сл.). На овај начин се трошкови мелиорационих радова равномерније распоређују на више обрачунских периода. Трошкови резервисања, у овом случају, практично имају функцију амортизације, која се на земљиште не обрачунава.

У наставку се даје пример књижења карактеристичне пословне промене из ове групе, с тим да се код „*трошкова дугорочних резервисања*“ (класа 5), такође говори о овоме.

² Детаљније о начинима утврђивања добити и губитка, варијантама њиховог настанка, начину расподеле/покрића, укључујући и сва књижења, говори се у следећим лекцијама.

Пример:

- 1) Предузеће које се бави производњом и продајом опреме за сушење житарица, извршило је дугорочно резервисање за трошкове сервисирања у гарантном року у износу од 115.000 динара. У току следеће две године, колико траје гарантни рок, заменило је резервних делова у вредности од 85.000 динара.

Књижење у дневнику:

Ред. бр.	ОПИС	ПОЗИВ	ПРОМЕТ	
			Дугује	Потражује
1	Трошкови резервисања у гарантном року Резервисања за трошкове у гарантном року <i>Формирање резервисања</i>	541 400	115.000	115.000
1а	ОТ управе Рачун за преузимање трошкова <i>Пренос трошкова у погонско књиговодство</i>	9420 902	115.000	115.000
1б	Резервисања за трош. у гаран. року Резервни делови <i>За утрошене делове у гарантном року</i>	400 102	85.000	85.000
1в	Резервисања за трош. у гаран. року Приходи од укидања дугорочних резерв. <i>Укидање неискоришћених резервисања</i>	400 678	30.000	30.000

Објашњење промене:

- 1) Најпре је прокњижено „формирање“ резервисања за трошкове за сервисирање опреме у износу од 115.000 динара. (1а) У другом ставу прокњижен је пренос трошкова у погонско књиговодство (II фаза књижења трошкова - више о овоме у наставку). (1б) Књижење утрошених делова за сервисирање опреме, где се 102-Резервни делови смањују (потражују) у износу од 85.000 динара, а смањују се и резервисања (дугују) за исти износ. (1в) Последњи став представља прекњижавање неискоришћених резервисања на остале (ванредне) приходе, тј. затварамо резервисања за износ разлике (115.000 - 85.000 = 30.000 динара), уз повећање прихода (678).

2. ОБАВЕЗЕ

У предузећима се појављује велики број обавеза различите врсте и рока доспећа (обавезе према добављачима и друге сличне обавезе из пословања, обавезе по основу зарада радника, обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине, затим обавезе по основу дугорочних и краткорочних кредита и друге врсте финансијских обавеза). Сходно томе, званични Контни оквир је предвидео релативно велики број синтетичких конта за обавезе, а број аналитичких конта је, по правилу, вишеструко већи у једном просечном пољопривредном предузећу.

Ради се класи чија се конта врло често користе у евидентирању различитих пословних промена у предузећу. Овде ћемо се укратко прво осврнути на различите врсте (групе)

обавеза са аспекта извора средстава, тј. из угла обезбеђивања/прибављања туђег/позајмљеног капитала за потребе финансирања предузећа.

Обавезе из пословања: представљају краткорочне обавезе из редовне делатности за које се очекује да ће бити измирене у уобичајеном (или уговореном) року плаћања, односно које доспевају за плаћање у периоду од 12 месеци од дана биланса стања.

На рачунима ове групе исказују се обавезе за примљене авансе, депозите и кауције, обавезе према добављачима, обавезе по издатим чековима, обавезе по меницама и остале обавезе из пословања. Ово су најчешћа, и по правилу највећа (највреднија) врста краткорочних обавеза у предузећу. Зову се још и „спонтани извори финансирања“, којима пословни партнери (превасходно добављачи) практично финансирају предузеће, и то углавном бескаматно (ако камата није прописана или изричито уговорена).

Обавезе по основу узетих кредита: При обављању пословне активности, често сопствени капитал није довољан, па се прибегава ангажовању позајмљеног-туђег капитала, односно свесно и уговорно узимање кредита. Кредити се најчешће користе за финансирање пословних средстава, односно набавку сталне и текуће имовине. Финансирање текуће имовине може да се врши како из дугорочних, тако и из краткорочних кредита, за разлику од сталне имовине која се претежно финансирају из дугорочних кредита.

Кредит за текућу имовину се уплаћује на текући (пословни) рачун тражиоца кредита. Одобрени кредити за набавку сталне имовине од банке често се не уплаћују на текући рачун пословног субјекта – тражиоца кредита, већ банка у висини одобреног кредита преузима обавезу исплате добављача.

Отплата кредита врши се путем ануитета (месечних, кварталних, полугодишњих или годишњих), што се све регулише уговором о кредиту. Ануитет увек садржи у себи део главнице и део камате.

Обавезе по емитованим хартијама од вредности (ХоВ)- које могу бити:

Дугорочне ХоВ - чији су типичан пример дугорочне обвезнице, мада могу бити и друге врсте дужничких ХоВ. Емисијом и продајом обвезница пословни субјект може доћи до потребног додатног позајмљеног капитала, што је у развијеним економијама нормална ствар. Тако се ангажује капитал великог броја поверилаца (чији појединачни улози не морају бити високи), а емитент долази до неопходних дугорочно расположивих средстава. Због неразвијености домаћег финансијског тржишта, у нашој земљи релативно мали број привредних субјеката може доћи до средстава на овај начин, тј. емисијом обвезница.

Краткорочне ХоВ – које могу бити у виду краткорочних: комерцијалних записа, благајничких записа, обвезница, сертификата, меница, чекова и других ХоВ. Исто као и код дугорочних ХоВ, због недовољне развијености финансијског тржишта у нашој земљи, релативно мали број привредних субјеката је у прилици да на овај начин прикупља недостајућа финансијска средства.

Конта обавеза (класа 4) веома често се појављују у књиговодственим променама које се обрађују у осталим лекцијама. У наставку дајемо примере књижења неких карактеристичних обавеза које можда нису довољно обрађене у претходним лекцијама.

Примери:

- 1) Примљена је фактура за трошкове претплате за часопис „Ратарство и повртарство“ до краја текуће године³, на износ од 72.000 динара, ПДВ по посебној стопи.
- 2) Обавезе из претходне промене плаћене су чеком. По истеку рока доспећа чек је наплаћен.
- 3) Претпоставимо са су обавезе према добављачу из промене 1) измирене меницом номиналне вредности 85.000 динара (разлика је камата). По истеку рока доспећа меница је наплаћена.
- 4) Пословна банка одобрила је предузећу краткорочни кредит у износу од 750.000 динара. Враћена је прва рата кредита од 200.000 динара, од чега је камата 12.500 динара.

Књижење у дневнику:

Ред. бр.	ОПИС	ПОЗИВ	ПРОМЕТ	
			Дугује	Потражује
1	Трошкови непроизводних услуга ПДВ у примљеним фактурама - посебна стопа Добављачи у земљи <i>За трошкове претплате</i>	550 271 435	72.000 7.200	79.200
1а	ОТ билне производње Рачун за преузимање трошкова <i>За пренос трошкова у погонско књиг.</i>	9410 902	72.000	72.000
2	Добављачи у земљи Обавезе по издатим чековима <i>Плаћање чеком</i>	435 4290	79.200	79.200
2а	Обавезе по издатим чековима Текући рачун <i>За наплаћен чек</i>	4290 241	79.200	79.200
3	Добављачи у земљи Исправка вредн. менице за камату Обавезе по издатим меницама <i>Плаћање меницом</i>	435 4292 4291	79.200 5.800	85.000
3а	Обавезе по издатим меницама Текући рачун <i>За исплаћену меницу</i>	4291 241	85.000	85.000
3б	Расходи камата Исправка вредн. менице за камату <i>За обрачунате расходе камата</i>	562 4292	5.800	5.800
4	Текући рачун Краткорочни кредит <i>Дозначен краткорочни кредит</i>	241 422	750.000	750.000
4а	Краткорочни кредит Расходи камата Текући рачун <i>За враћени ануитет</i>	422 562 241	187.500 12.500	200.000

Објашњења промена:

³ Важно је напоменути да се трошкови односе на текућу годину, јер би у супротном имали АВР, што је објашњено у предавању бр. 15

- 1) У првој промени је приказано књижење улазне фактуре по основу трошкова претплате на стручни часопис. Повећавају се трошкови на дуговној страни, књижимо улазни ПДВ по посебној стопи који дугује (10% од 72.000 динара), док се обавезе према добављачима повећавају за укупан износ, са ПДВ-ом. (1a) Друга фаза књижење трошкова, пренос трошкова на одговарајуће МТ у класи 9 (више о овоме у наставку).
- 2) Плаћања обавеза чеком, и потом (2a) наплата чека од стране добављача са нашег текућег рачуна.
- 3) У првом ставу се смањују обавезу према добављачима (79.200 дин), а повећавају се обавеза по основу издатих меница (по номиналној вредност- 85.000 дин), док се разлика књижи на conto ИВ меница за камату (5.800 дин). (3a) Наплата менице са нашег текућег рачуна. (3b) Затварамо ИВ меница за камату, која по наплати менице дефинитивно прелази у расходе камата (562). (Упоредите ову промену са књижењем „примљених меница“ у лекцији 15)
- 4) Први став представља књижење добијања краткорочног кредита уз истовремену уплату средстава на наш текући рачун. (4a) У другом ставу књижимо враћање прве рате кредита, која се састоји од дела главнице за који смањујемо кредит, а остатак су расходи камата.

3. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА (група 49)

Пасивна временска разграничења (ПВР) обухватају разграничене расходе и приходе између два обрачунска периода, односно између биланса успеха текуће и наредних година. У циљу утврђивања реалног финансијског резултата, пре израде годишњег рачуна и закључка пословних књига врши се разграничење расхода и прихода на обрачунске периоде којима суштински припадају, без обзира на моменат плаћања расхода, односно наплате прихода.

У оквиру ПВР, **транзиторне (преносне)** позиције представљају приходи наплаћени у текућој години а који се односе на наредне године, као што су:

- наплаћени приходи по основу закупа који се односи на наредну годину;
- наплаћени приход од камата који се односи на наредну годину;
- наплаћене камате по хартијама од вредности које доспевају у наредној години;
- други унапред наплаћени приходи који се односе на наредну годину.

У **антиципативне (унапред узете)** позиције ПВР спадају расходи који се односе на текућу пословну годину, а који из одређених разлога нису плаћени и нису фактурисани од добављача у текућој години, као што су:

- трошкови за које нису добијени рачуни добављача до датума састављања финансијских извештаја;
- обрачунати зависни трошкови набавке за које нису добијени рачуни до датума састављања финансијских извештаја, и сл.

Примери:

- 1) Предузеће ја фактурисало и наплатио приходе од закупнине складишта у износу од 52.000 динара, за период од 01. октобра 2019. године до 31. марта 2020. године. На крају 2019. године извршено је разграничење прихода.

- 2) Предузеће је узело у закуп пословни простор на период од годину дана, почев од 01. јула 2019. године, закључно са 30. јуном 2020. године. Уговорено је да ће закупнина за цео период износити 250.000 динара, а рачун ће бити издат по истеку уговореног рока закупа (30. јуна 2020. године). На крају текуће године потребно је обрачунати расходе који се односе на првих шест месеци закупа. По истеку уговореног рока, предузеће је примило рачун за закуп са обрачунатим ПДВ-ом по стопи од 20%.

Књижење у дневнику:

Ред. бр.	ОПИС	ПОЗИВ	ПРОМЕТ	
			Дугује	Потражује
1	Купци у земљи	204	62.400	
	Обрачунати приходи будућег периода	491		52.000
	ПДВ у издатим фактурама - општа стопа	470		10.400
	<i>За обрачунате приходе од кирије</i>			
1а	Текући рачун	241	62.400	
	Купци у земљи	204		62.400
	<i>Уплата купца</i>			
16	Обрачунати приходи будућег периода	491	26.000	
	Приходи од закупнина	650		26.000
	<i>Разграничење прихода</i>			
2	Трошкови закупнина	533	125.000	
	Унапред обрачунати трошкови	490		125.000
	<i>За обрачунати расход за првих 6 месеци</i>			
2а	Трошкови закупнина	533	125.000	
	Унапред обрачунати трошкове	490	125.000	
	ПДВ у примљеним фактурама - општа стопа	270	50.000	
	Добављачи у земљи	435		300.000
	<i>За примљену фактуру за услуге закупа</i>			

Објашњења промена:

- 1) У првом књиговодственом ставу је прокњижена излазна фактура по основу издатог складишта. Књижење је слично као и код других продаја купцима, с тим да сада уместо прихода од продаје (група 61) користимо конто 491-Обрачунати приходи будућег периода, јер се приходи делом се односе и на следећу годину. (1а) Наплата потраживања, што је већ обрађено у претходним лекцијама. (16) Трећи став представља књижење разграничења прихода између 2019. и 2020. године. За период од 01.10. од 31.12.2019. године призната је половина укупне закупнине ($52.000/2=26.000$ динара) у корист прихода текућег периода (491/650), што значи да ће бити исказане у билансу успеха за 2019. Друга половина се привремено одлаже у билансу стања (на конту 491), а следеће године (после 01.04.2020) биће на исти начин прекњижени на приходе од закупнина (491/650), што значи да ће представљати приходе у билансу успеха за 2020. годину. (Упоредите ову промену са књижењем АВР у лекцији 15)
- 2) Књижење трошкова који се односе на првих шест месеци закупа у 2019. години (од јула до децембра), тј. половину укупног износа ($250.000/2=125.000$ динара). (2а) Други књиговодствени став се књижи по издавању фактуре (30.06.2020). Затварају се унапред

обрачунати трошкови (490) за 125.000 динара колико је било прокњижено, док се за исти износ, тј. другу половину, повећавају трошкови закупнина у 2020. години. Заједно са ПДВ-ом од 50.000 (20% од 250.000 динара) добављачи издају фактуру на укупан износ од 300.000 дин ($250.000 + 50.000 = 300.000$ дин).